

IV ИЗВЕШТАЈ О ПРИМЕНИ АРХУСКЕ КОНВЕНЦИЈЕ

Друштво младих истраживача Бор у сарадњи са партнерским ОЦД из Бора, организовало је консултације у поступку израде Четвртог националног извештаја о спровођењу Конвенције о доступности информација, учешћу јавности у доношењу одлука и праву на правну заштиту у питањима животне средине (Архуска конвенција), у складу са обавезама које Република Србија. Поступак израде извештаја покренуло је Министарство заштите животне средине и упутило позив свим заинтересованим субјектима (органи јавне власти, удружења, јавност, домаћа и страна правна лица и предузетници, научне и стручне организације и друге јавне службе) да дају предлоге и информације за које сматрају да је потребно да буду унети у Извештај или да се посебно нагласе. По израде нацрта извештаја биће организована шира јавна расправа. У оквиру консултација одржан је посебан састанак еколошких ОЦД Бора 16. јуна 2020. и дати следећи предлози и мишљења:

I. ПРОЦЕС ПРИПРЕМЕ ИЗВЕШТАЈА

Оцењујемо да формални образац за извештај, који је достављен из Секретаријата Архуске конвенције, није погодан за јавну расправу, те га у наредним фазама припреме извештаја треба прилагодити да омогући учешће шире јавности. Сматрамо да овога пута обавезно треба у овом делу извештаја нагласити да су су у процесу припреме учествовале и организације цивилног друштва, као и постојећи Архус центри. Као пример наводимо да је Друштво младих истраживача Бор са партнерским организацијама цивилног друштва из Бора организовало јавне консултације у оквиру ране фазе припрема Четвртог националног извештаја о спровођењу Архуске конвенције. Архус центар Нови Београд упутио је позив за укључивање у консултације. Предлози ОЦД Бора се односе на то шта треба обухватити у извештају а што је реализовано о периоду од претходног Трећег извештаја. Такође сматрамо да не треба само понављати оцене из претходних извештаја већ објаснити зашто се одређени процеси унапређења информисаности, учешћа грађана и правне заштите не одвијају брже, као и шта се предузима да се проблеми превазиђу.

II. ПОСЕБНЕ ОКОЛНОСТИ РЕЛЕВАНТНЕ ЗА РАЗУМЕВАЊЕ ИЗВЕШТАЈА

Овде треба истаћи да се примена Архуске конвенције одвија у вези и са процесом приступања ЕУ, нарочито са делом Поглавља 27 које се односи на хоризонтално законодавство. Ово са једне стране позитивно доприноси примени Архуске конвенције, а са друге стране успоравање процеса приступања ЕУ слаби и примену Архуске конвенције.

Доста ствари је решено изменом закона и доградњом система информисања и процедура учешћа грађана у одлучивању на националном нивоу, али спор је процес примене, нарочито на локалном нивоу. Постоји и проблем капацитета управе и ОЦД за спровођење процедуре, што је скопчано и са **проблемом још увек недовољних финансијских средстава за јачање капацитета**, како одговарајућих органа управе тако и посебно ОЦД.

У претходном Трећем националном извештају је речено да постојеће стање институционалних капацитете и одређени финансијски проблеми могу утицати на

потпуно и доследно спровођење Архуске конвенције. Сматрамо да је ово била веома ублажена оцена јер ово стање и проблеми у значајној мери утичу на спровођење Архуске конвенције.

Зато у Извештају треба навести истраживања о трошењу средстава намењених заштити животне средине, посебно анализе локалних буџета, а које су рађене од стране ОЦД Станиште.

Посебно је успорен процес јачања и формирања нових Архус центара који би требали да буду спона између државних органа, еколошких ОЦД и грађана у спровођењу одредби Архуске конвенције.

III. ПРАВНЕ, РЕГУЛАТИВНЕ И ДРУГЕ МЕРЕ КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ПРИМЕНУ ОПШТИХ ОДРЕДБИ ИЗ ЧЛАНА 3 КОНВЕНЦИЈЕ

Навести нове прописе, као и оне у којима су од задњег извештаја извршене измене и допуне. То укључује и прописе који су у процедури усвајања. Посебно навести подзаконска акта којима је унапређена процедура информисања и учешћа грађана.

Например:

Уредба о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика

Национални план за борбу противу дезертације и деградације земљишта - радни материјал и израда нацрта у раној фази

Закон о одговорности за штету нанету животној средини - јавна расправа о нацрту

Измене и допуне Закона о управљању отпадом - јавна расправа о нацрту

Измене и допуне Закона о стратешкој процени утицаја на животну средину - рад радне групе у припреми радне верзије

Измене и допуне Закона о процени утицаја - рад радне групе у припреми радне верзије

УРЕДБА О УСЛОВИМА И ПОСТУПКУ ИЗДАВАЊА ДОЗВОЛЕ ЗА УПРАВЉАЊЕ ОТПАДОМ, КАО И КРИТЕРИЈУМИМА, КАРАКТЕРИЗАЦИЈИ, КЛАСИФИКАЦИЈИ И ИЗВЕШТАВАЊУ О РУДАРСКОМ ОТПАДУ (Сл. гласник РС бр. 53/17)

Акциони план за спровођење иницијативе Партнерство за отворену управу у Републици Србији за период 2018-2020. године и почетак израде Акционог плана за 2020-2022

Измене и допуне Закона о локалној самоуправи

Измене и допуне Закона о државној управи

Закон о лобирању

Препреке:

Извршеним изменама и допунама Закона о локалној самоуправи измењен је члан којим је прецизно било дефинисано којим све областима заштите животне средине обавезно треба да се баве локалне самоуправе. Остао је кратак начелни текст да се локална самоуправа између осталог бави заштитом животне средине (члан 4, тачка 8. Закона о изменама и допунама Закона о локалној самоуправи). Трбало је да Министарство заштите животне средине и Министарство за државну управу и локалну самоуправу припреме списак конкретних области животне средине којима ће се бавити локалне самоуправе. Овај списак још није припремљен.

Споро се одвија активност на изменама и допунама закона о стратешкој и процени утицаја

IV. ПРАВНЕ, РЕГУЛАТИВНЕ И ДРУГЕ МЕРЕ КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ПРИМЕНУ ОДРЕДБИ О ПРИСТУПУ ИНФОРМАЦИЈАМА ИЗ ОБЛАСТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ИЗ ЧЛАНА 4 КОНВЕНЦИЈЕ

У члану 2. Закона о измени и допуни Закона о државној управи којим се мења члан 77 Закона дефинисано је низ активности које унапређују учешће јавности у припреми нацрта закона, других прописа и аката. Органи државне управе се обавезују да обезбеде услове за учешће јавности, пре свега преко обавештавања путем интернета и е-портала, од објављивања полазних докумената до организовања консултација и јавних расправа о нацртима како закона тако и подзаконских аката.

Портали е-управе, Отворених података, Агенције за заштиту животне средине, Министарства за животну средину - посебно о документима животне средине и о процедури и резултатима процене утицаја

Унапређен је јединствени информациони систем заштите животне средине, посебно мреже аутоматских мониторинг станица за ваздух, воду и др. У припреми је и национални мониторинг систем за земљиште, а у појединим локалним срединама, као на пример у граду Бору, додатно је развијен локални систем мониторинга ваздуха, прибавља се опрема за локални мониторинг земљишта и др.

V. ПРАВНЕ, РЕГУЛАТИВНЕ И ДРУГЕ МЕРЕ КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ПРИМЕНУ ОДРЕДБИ О САКУПЉАЊУ И ШИРЕЊУ ИНФОРМАЦИЈА ИЗ ОБЛАСТИ ЖИВОТНЕ СРЕДИНЕ ИЗ ЧЛАНА 5 КОНВЕНЦИЈЕ

У вези са ставовима 1-5, посебно став 3

Реализација концепта Отворени подаци - 23 скупова у 5 група података

Обавазно навести мерење реализације концепта Отворених података за област заштите животне средине према Индексу отворених података и Барометру отворених података. На пример, 2016. је у Индексу отворених података оцењено да је Србија остварила значајан помак код података о загађењу ваздуха.

Екорегистар на сајту Агенције за заштиту животне средине

Израђени катастри рудничког отпада за Војводину и остали део Србије

Препреке:

Потребно је брже ажурирање отворених података о животној средини. Недостаје за све групе и скупине података 2019 година, а за многе и 2016-2018

Екорегистар се споро и недовољно ажурира од како је прешао из надлежности Министарства за заштиту животне средине у надлежност Агенције за заштиту животне средине

Агенција за животну средину је престала да прикупља податке о рудничком отпаду и то је пребачено у надлежност Министарства рударства и енергетике које се још није оспособило за реализацију ове обавезе.

Катастар рудничког отпада за Војводину је стављен на интернет, док база података рудничког отпада за остали део Србије, коју треба да ажурира Министарство рударства и енергетике још није стављена на сајт Министарства, нити се попуњава база отпада активних рудника

За прикупљање и дистрибуцију података о заштити животне средине задужена је Агенција за животну средину

VI. ПРАВНЕ, РЕГУЛАТИВНЕ И ДРУГЕ МЕРЕ КОЈЕ СЕ ОДНОСЕ НА ПРИМЕНУ ОДРЕДБИ О УЧЕШЋУ ЈАВНОСТИ У ОДЛУЧИВАЊУ О ПОСЕБНИМ АКТИВНОСТИМА ИЗ ЧЛАНА 6 КОНВЕНЦИЈЕ

Поред одговарајућих одредби закона и подзаконских прописа у области животне средине, посебно закона о стратешкој процени утицаја и закона о процени утицаја, важна су и документа и прописи који се тичу општих питања учешћа грађана у одлучивању

Став 4. Унапређена методологија - претходна анализа стања, увођење тзв. раног јавног увида, учешће представника ОЦД у радним групама, расправа о концепту политике - Уредба о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика - чл. 42-43, 57, посебно Прилог 8

Пример: учешће представника ОЦД у радним групама Министарства заштите животне средине за измене и допуне закона о стратешкој процени утицаја и о процени утицаја, радној групи за израду Националног плана за борбу противу дезертације и деградације земљишта, радној групи за измене и допуне закона о стратешкој процени и процени утицаја на животну средину

Став 7. Унапређена процедура учешћа јавности доношењем Уредбе о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика - посебно део Анализа ефеката на животну средину члан 28.

Став 8. Уредба о методологији управљања јавним политикама, анализи ефеката јавних политика и прописа и садржају појединачних докумената јавних политика - чл. 46, 51, 55 алинеја 11, 56 алинеја 11, 57 алинеја 8,

Активности на унапређењу организације и деловања јавне управе - Акциони план за спровођење иницијативе Партнерство за отворену управу у Републици Србији за период 2018-2020. године, Обавеза 10 о електронској огласној табли, део Г Приступ информацијама - информатори о раду, део Д - Учешће јавности, посебно обавеза 13 Подршка унапређењу сарадње органа јавне управе и организација цивилног друштва у процесу припреме, доношења и праћење примене прописа, као и препорука Народној скупштини да појача транспарентност и партиципативност на седницама одбора Народне скупштине - пример последње јавно слушања на седници Одбора за заштиту животне средине о квалитату ваздуха у Србији

Активности у локалним самоуправама - доношење и реализација одлука о јавним расправама - пример град Бор и Одлука о јавним расправама

Треба прикупити и изнети податке колико се заинтересованих субјеката укључује у процес доношења докумената - на пример рани јавни увид, јавне расправе и др.

Препреке:

Недовољна оспособљеност државних органа посебно органа локалне самоуправе за спровођење Уредбе

Недовољна информисаност и оспособљеност ОЦД - недовољни укупни капацитети ОЦД као "заинтересованих страна" да користе одговарајуће одредбе Уредбе и одлука локалних самоуправа. Недовољна подршка ОЦД да подигну своје капацитете за учешће у процесу доношења прописа и других докумената.

Спора примена на нивоу локалних самоуправа концепта отворених података и партнерства за отворену управу

Друштво младих истраживача Бор
и партнерске ОЦД Бора